

VNITŘNÍ VÝVOJ A ZEVNÍ VÝVOJOVÉ MOŽNOSTI

Pforzheim 30. ledna 1910

Ve vývoji jak jednotlivého člověka, tak i celého lidstva nesmíme stále hledat něco jednoduchého, něco přímočarého, neboť potom bychom vlastně nepochopili komplikované pochody života, s nimiž se denně setkáváme. Již u jednotlivého člověka si musíme ujasnit, že se v něm sbíhají dva vývojové proudy. Vzpomínáte si - je to například uvedeno v malém spisku „Výchova dítěte z hlediska duchovní vědy“ - že v jednotlivém lidském životě rozeznáváme jednotlivá údobí, a to údobí od fyzického zrození až asi do 7. roku, do doby výměny zubů, potom od 7. asi až do 14. roku, pak zase přibližně od 14. až do 21. roku, tedy údobí, která probíhají přibližně po dobu sedmi let. Toto rozdělení lidského života na taková jednotlivá období je poměrně pravidelné v první polovině normálního života. Toto členění na sedmiletá údobí stává se nepravidelným v druhé, sestupné polovině života. Je tomu tak proto, že vzhledem k první polovině našeho života vyžíváme vlastně dnes ty zákony a skutečnosti, které jsou opakováním pravidelné vývojové dráhy lidstva od pradávných dob, kdežto v druhé polovině našeho života ještě nevyžíváme něco, co se v zevním světě již stalo, nýbrž co se stane teprve v budoucnosti. Druhá polovina života bude tudíž u člověka v budoucnosti mnohem pravidelnější, než jak je tomu již dnes, bude stále pravidelnější. Avšak toto budiž řečeno jen proto, aby se vůbec poukázalo na to, že v lidském životě existuje takový pravidelný vývoj. Jeví se to tak, že můžeme říci: až do sedmi let člověk ještě spočívá v éterné schráně. Vzhledem ke svému éternému tělu se jakoby rodí teprve v 7. roce. Vzhledem ke svému astrálnímu tělu se rodí přibližně ve 14. roce a tak dále. Tím vlastně je udáván jeden proud vývoje člověka, je to více zevní vývojový proud. Vedle tohoto vývojového proudu máme ještě vývojový proud vnitřní, jenž probíhá určitou měrou samostatně vůči zevnímu proudu. K vnitřnímu proudu patří všechno, co máme ve své karmě jako hlubší pochody, příčiny a účinky, co pokračuje od inkarnace k inkarnaci.

Když konstatujeme, že do 7. roku nebo až do 14. nebo 21. roku se člověk vyvíjí zcela určitým způsobem, potom si musíme ujasnit, že to ovšem více či méně platí v průměru pro všechny lidi. Tato pravidla, uvedená například ve zmíněném spisku, můžeme považovat za správná pro všechny lidi. Tato pravidla jsou v naší době správná nejen pro výchovu člověka, jenž má málo vloh, málo talentu a málo schopností, avšak jsou správná i pro génie, pro všechny lidi, protože je to zákon, podle něhož se vyvíjejí všechny schrány člověka. Co spočívá v této vývojové linii, to tedy platí víceméně pro všechny lidi, avšak není lhotejné, co tito lidé prožili ve svých dřívějších vtěleních. Někdo zažil mnoho moudrého, mnoho krásného, mnoho dobrého. Podle toho se utvářejí jeho schopnosti, podle toho se utváří jeho osud. Vlastní vnitřní jádro člověka se utváří podle toho, co je u každého člověka individuální. Co zde probíhá jako vnitřní vývojový proud vedle zevního, to je do určité míry zase to, co je u každého člověka zvláštním odstínem jeho bytosti. Tím se může stát - i když obecné členění podle sedmiletých údobí platí pro všechny lidi - že přece jen jsou tajemství vývoje u různých lidí opět rozdílná. Někdo může vstoupit do světa s velkými, s rozsáhlými schopnostmi, potom také musí čekat až do svých 7 let s úplným vývojem formy svého fyzického těla. Také bude muset čekat až do 14. roku s úplným zevním vývojem svého éterného těla, avšak co zde v nitru pracuje, to je přece zcela něco jiného než u člověka, jenž si přináší méně schopností.

Tedy dvě vývojové linie běží vedle sebe, a z toho nyní také můžeme vidět, jak se v člověku mohou dostavovat určité rozdvojené duševní konstituce. Vždyť vzhledem k zevnímu vývoji nemůžeme uvažovat jinak - je to naprosto ve smyslu duchovní vědy - než že člověk až do svého 14. roku, řekněme, rozvíjí schopnosti svého éterného těla. S jeho 14., 15. rokem se jeho astrální tělo vlastně uvolňuje a rodí se. Nyní je možné, že máme co činit s individualitou, to znamená s tím, co pochází z předešlých vtělení a má silné, velké vnitřní duševní schopnosti. Předpokládejme tedy případ člověka, jenž vlivem své karmy, vlivem svého dřívějšího vývoje v dřívějších životech má silné vnitřní schopnosti. Aby se tyto schopnosti mohly ve světě vyžít, k tomu je zapotřebí sil, orgánů každé jednotlivé lidské schrány. Předpokládejme nyní, že u člověka, jenž si přináší takové schopnosti, které může zvláště využít prostřednictvím astrálního těla, ale my je v jeho výchově zanedbáme, že zanedbáme vývoj jeho astrálního těla ve správné době. Co potom nastaneš Abychom pochopili, co se stane, podíváme se na konkrétní příklad.

Předpokládejme, že bychom měli takové dítě. Dítě roste. Dbáme sice na to, aby se až do 7. roku pravidelně vyvíjelo, i na to, aby dobře jedlo a pilo, aby bylo pěkně baculaté. K tomu se pečlivě přihlíží. Dítě je dobře živené. Od 7. roku dále pečujeme o to, aby bylo dítě dobře živené, avšak nyní si přestáváme všimnat

pravidel, jimiž musí být výchova dítěte od 7. roku rozumně řízena. Přestáváme si všímat těchto pravidel a dopoušíme se například chyby, že u takového člověka podléháme materialistickým předsudkům a říkáme: budeme hlavně dbát na to, aby dítě co možná brzy dospělo k rozumovému usuzování, aby se co možná brzy naučilo mít vlastní úsudek. Vždyť dnes se to běžně dělá na základě našeho materialistického způsobu myšlení. Tento příklad jsem uvedl již častokrát.

Zatímco mezi 7. a 14. rokem by se mělo zejména přihlížet k tomu, aby se vypěstovala paměť, používá se počítačích strojů. Dříve se dítě učilo $2 \times 2 = 4$ a podobně, ještě než věci chápalo. Dnes se říká: Dítěti se nesmí podávat nic, čemu se naučí pouze pamětně, dítě má vědět pouze to, o čem může mít úsudek. Pracuje se s červenými a bílými kuličkami. Místo aby si dítě zvykalo na autoritu, která má být pro dítě mezi 7. a 14. rokem zdrojem pravdy, usiluje se o to, učinit dítě předčasně zralé k usuzování. Zatímco dítě tohoto věku má cítit: musím věřit tomu, co říká uctívaná autorita, zanedbává se to, že dítě potřebuje rodiče a učitele, k nimž vzhlíží s opravdovou úctou a od nichž přijímá pravdu z pocitu samozřejmé autority.

Předpokládejme, že nebudeme dbát na to, že slovo autorita musí být pro tuto dobu mezi 7. a 14. rokem posvátným slovem. Když mezi 7. a 14. rokem takové důležité zákony pomíjíme, potom také počínaje 14., 15. rokem z nesprávně vyvinutého éterného těla nemůže vzniknout správně se vyvíjející astrální tělo. A nyní předpokládejme, že máme co činit s člověkem, jenž si z předcházejících životů přinesl zvláštní síly, dobré silné schopnosti, avšak takové vlohy, pro něž potřebuje astrální tělo, jež se dovede nadchnout pro vznešené ideály. Záleží například na astrálním těle, aby, když člověk vidí ve svém

okolí nespravedlnost, mohl vzplanout spravedlivým hněvem dlouho před tím, než ji dovede posoudit v samostatném jasné smýšlení. Takové vlastnosti zdravého astrálního těla by musely právě být v přirozenosti dotyčného člověka, neboť by je potřeboval, aby mohlo vzejít to, co podle jeho dřívějších inkarnací v něm žije. Nyní předpokládejme, že jsme zanedbali zásady, k nimž je nutno přihlížet, aby se astrální tělo se 14., 15. rokem zrodilo schopné oddanosti, nadšení. Navzdory z dřívějšíka přineseným významným vlohám, velikým schopnostem potom přesto chybí možnost tyto vlohy vyvíjet, protože astrální tělo nedá těmto vlohám vzejít. Nemá ty síly, ty proudy, jichž musí používat ono já, jež kráčí od vtělení k vtělení, aby rozvinulo své vlohy. Nyní máme já, které by mohlo vyvíjet ušlechtilé schopnosti, avšak orgány astrálního těla, jimiž by toto já mohlo své schopnosti projevat, jsou zmrzačené. Vývojový proud, jenž řídí postup schrán, se neuplatnil.

Kdo pozoruje život, shledá zvlášť v naší tak děsivě materialistické době, že případ, jež jsem právě vylíčil, se v životě skutečně nesčetněkrát stává. V životě nesčetněkrát dochází k tomu, že ten, kdo dovede život prohlédat - na základě okultního vývoje - s krvácejícím srdcem vidí, že zde něco vězí v individualitě, avšak nemůže se to dostat ven, protože se až do vhodné chvíle správně nepečovalo o druhý vývojový proud. Potom právě ve chvíli, kdy by bylo zapotřebí neexistujících orgánů, dostávají se charakteristické jevy, označované jako „pomatenost mládeže“ (dementia praecox), dostávají se různé zlé vášně, nejstrašnější poblouznění. Odkud se berou? Berou se nejen odtud, že dotyčný má také vlohy se sklonem ke zlému, nýbrž odtud, že v přítomné inkarnaci nemá orgány, aby mohl vyvíjet právě své dobré vlohy. Je to pro něho snad dobrodíní, že tyto vlohy já narušují, trhají schránku, aby si v následujícím vtělení zjednaly lepší možnost pro svůj vývoj. Byť to vypadá podivně, přesto je nutno k tomu přihlížet, protože na vývoj se dívají příliš přímočaře také lidé, kteří se dostávají k duchovní vědě.

Vnitřní evoluce a zevní možnosti vývoje musí souhlasit. Je tomu tak u jednotlivého člověka, a je to správné i pro vývoj celé jedné doby. Vylíčil jsem vám jen radikální příklad, abyste snadněji pochopili, o co tu často jde. Nebude se to projevat pokaždé tak radikálně.

Avšak v naší době se to opakovaně objevuje v tom, co je dnes tak časté: v nespokojených duševních náladách, v beznadějnosti, v tom, že člověk neví, co si má se sebou počít, zejména v době od 14., 15., až do 21. roku. Potom se to už nedá v životě napravit, potom to zůstává vnitřní náladou beznaděje, bezcílnosti, pesimismu a nespokojenosti. A v této

mírnější formě by se to vyskytovalo stále více, stále častěji, kdyby pomocí spirituálního duchovně-vědeckého světového názoru by se lidstvo nedostalo na jinou dráhu, než na jakou se až dodnes dostalo tím, že si stále více až do nej hlubších myšlenek a pocitů vštěpovalo materialistické myšlení.

Když člověk takto slyší, co bylo právě řečeno, potom si musí jako duchovní badatel říci: duchovní věda - když z ní pochopil třeba jen něco málo - musí se mu jevit jako něco, co nepěstuje pro svoji zálibu, protože se mu líbí, protože ho subjektivně uspokojuje, oblažuje, nýbrž když se poněkud přiblížil jejím hlubším stránkám, musí pěstovat duchovní vědu jako povinnost, jako povinnost vůči celému lidstvu. Neboť ty světové názory, které dnes vládnou, vedou k tomu, že je život stále méně chápán. Stále více bude chápáno nežítí. A aby nežítí bylo chápáno stále lépe, k tomu byl po nějakou dobu nutný materialismus. Z pouhého chápání života by se nikdy nedaly postavit parníky, železnice, tunely. Rovněž v naší zevní na fyzično zaměřené vědě nebylo by možné dostat se tak daleko jako dnes a nebyla by naděje na další pokrok v této oblasti.

Lidé museli být vedeni tak, že do svých duší přijali takové světové názory, které mohly správně vyjádřit všechny druhy kultur jako zvláštní směry chápání jsoucna.

Nikdo nesmí říci: Což to nebylo nespravedlivé, že v uplynulých stoletích museli lidé přijímat materialistické pojetí Nikoli, tak se nedá mluvit. Vždyť to jsou tytéž duše, které potom, co musely snášet vliv materialismu, jsou v jiných inkarnacích opět vedeny k duchovnímu životu.

Avšak každá věc se musí stát ve své době, ve správné době. Stačí, když si vzpomenete, že určité věci mohou být velmi dobré, znamenité, když se konají ve dne. Kdyby se tytéž věci měly dělat v noci, byly by špatné. Každá věc má svoji dobu, a tak je tomu i ve velké vývojové dráze lidstva, v jeho vývoji. Co bylo dobré v uplynulých stoletích, to by bylo velkým hříchem proti lidstvu, kdyby se v tom pokračovalo v dalších stoletích. Dnes jsme dospěli ke chvíli, kdy materialistické myšlení musí být nahrazeno myšlením a zřením, jež vedou k samotnému životu v Duchu. Po tom, co se v uplynulých dobách dělalo podle materialismu, musí následovat duchovní světový názor a musí zde být lidé, aby tento duchovní světový názor uvedli do lidského pokolení a jeho dějin. Měli by vědět: kdyby dnes v této chvíli nenastalo to, co se dá nazvat tak, že k materialistickému světovému názoru přistupuje světový názor spirituální, potom by se správná chvíle pro lidstvo promeškala. Avšak ještě v leckterém jiném ohledu můžeme v naší době promeškát to

nejdůležitější. A pochopíme, nakolik můžeme v naší době to nejdůležitější promeškat, když tyto dva uvedené vývojové proudy pro jednotlivého člověka budeme nyní pozorovat ve spojitosti s celým lidstvem.

Člověk kráčí od inkarnace k inkarnaci, od vtělení k vtělení. Avšak nekráčí od jednoho vtělení k druhému nadarmo. Proč člověk stále znovu sestupuje z duchových výšin na Zem? Proč nestačí jedna inkarnace na Zemi? Nestačí proto, že sama Země se v dlouhých údobích mění, mění vzhledem ke všemu, co je na ní fyzické, vzhledem ke všemu, co na ní je také duchovní a duševní. Srovnajte nyní zevní tvář Země, to co zde rostlo, co zde již bylo před dvěma až třemi tisíci lety. Srovnajte půdu, jak tehdy vypadala kolem Pforzheimu s tím, jak vypadá dnes. Už obyčejná přírodní věda může objasnit, jak zde vypadala půda před dvěma tisíci lety. Avšak porovnejte také, čemu se tehdy učil člověk ve svém dětství, ve svém mládí s tím, čemu se učí dnes. Potom řeknete: Fyzický a duchovní život se na Zemi mění. Země byla před dvěma až třemi tisíci lety úplně jiná a stále se měnila a stále se bude měnit. Země se mění neustále a pokaždé, když sestoupíme na Zem, setkáváme se s novými poměry, můžeme se naučit něčemu novému, sbírat nové zážitky a zkušenosti, sjednotíme je se svou bytostí a vynášíme nové zkušenosti vzhůru do duchového světa. Postupně musíme takto v postupných údobích přijímat pozemské zážitky, a proto se rodíme v postupných pozemských životech. Sladujeme to, co nám může dát zevní pozemský život v postupných dobách a čemu se máme naučit v tomto pozemském životě. To musí harmonovat.

Předpokládejme, že nějaká duše, která by dnes žila, žila zde již také v době staré egyptské kultury, v době staré indické kultury. Všechny duše, které zde dnes dli, žily nescílněkrát na Zemi, žily zde za jiných životních poměrů a žijí dnes zase, neboť to, čemu se tehdy mohly na Zemi naučit, co mohly prožít, to zde již dnes není a ony dnes mohou sbírat nové zkušenosti a poznatky. Předpokládejme člověka, jenž například ve starém Egyptě nepoužil své inkarnace správně, nevysál to, co se tehdy na Zemi dalo vstřebat. Dejme tomu, že lidé, jak byli podle karmy Země a podle jednotlivé karmy ve starém Egyptě ještě ojedinelí, by promeškali sjednotit se svou duší to, co se právě dalo ve starém Egyptě prožít. To by nezabránilo tomu, aby v přiměřené době ve starém Egyptě zemřeli. Avšak zabránilo by to tomu, aby potom, až se příště narodí, přinesli si to, co by potřebovali, aby byli plnohodnotnými lidmi. To nemohli v následujících inkarnacích jen tak snadno získat. Avšak abychom v pozdějším vtělení

neměli zakrnělé duše, potřebujeme to, co jsme si jako schopnosti a síly mohli osvojit v předešlé inkarnaci na základě tehdejších poměrů na Zemi. Jsou věci, které se už nedají dohonit, když se jednou promeškají. Možná řeknete: To nám ukazuje pěknou perspektivu! Vždyť nemůžeme vědět, zda jsme v dřívějších vtěleních nepromeškali něco neuvěřitelně důležitého! To by skutečně byla neutěšená perspektiva, neboť jsme možná v dřívějších inkarnacích promeškali něco strašného, a co nám teď všechno ostatní pomůže! Co nám například pomůže, když se teď sebevíce protloukáme k duchovní vědě a snažíme se co možná dobře využít své nynější inkarnace? Třeba to ani není možné, když jsme právě v dřívějších inkarnacích promeškali něco mimořádně důležitého!

Zdá se, jakoby tato právě vyslovená pravda mohla do vaší duše vlít strašnou perspektivu a stát se pro vás bezútešnou. Neboť když se již nedá dohonit, co jsme jednou promeškali, potom musíme říci: když začnu sebevíce pracovat na své duši, nic už to nepomůže, neboť přece vůbec nemohu dohonit to, co jsem promeškal, co jsem do této duše mohl vlít jedině snad ve staré indické nebo egyptské době.

Tato neutěšená perspektiva byla by zde, jen kdyby to, co bylo nyní vyvozeno jako důsledek, bylo důsledkem správným. Avšak není to správný důsledek, neboť věc se má jinak. Je sice naprosto správně

né, že co by si naše duše neosvojila ve staré egyptské, indické, perské, řecké době, to by dnes nemohla dohonit, to by bylo nemožné. Věc se má tak, že nyní v naší době jsou vůbec první inkarnace člověka, v nichž vědomě vlastní vinou může něco v tomto směru promeškat. A to ještě nějakou dobu potrvá. A tak lze také vysvětlit, proč nyní duchovní věda začíná ve světě vystupovat: protože teprve teď začíná pro lidi možnost něco promeškat. Nyní musí tyto pravdy začít pronikat k lidem, neboť nyní začínají pro člověka inkarnace, u nichž, kdyby jich nebylo řádně použito, bylo by obtížnější na základě pozdějších poměrů na Zemi dohonit to, co zde bylo promeškáno. A dnes je to přece také tak, že lidé, jen když chtějí, mohou se přiblížit duchovně-vědeckému vysvětlení reinkarnace a karmy a jiných pravd v duchovní vědě, takže tuto vlastní vinu nemusí na sebe vkládat. V příštích stoletích a tisíciletích učiní již duchovní věda všechno, aby lidé měli možnost tuto inkarnaci správně použít a nemuseli se zatěžovat touto vinou. Záleží méně na jednotlivé inkarnaci, avšak když v našem věku, jenž právě začal a potrvá dvě až tři tisíciletí, použijeme dvou, tří inkarnaci tak, že nedostaneme to správné z toho, co můžeme na Zemi získat, potom v následujících dobách promeškáme něco důležitého. Proto teď přichází duchovní věda a říká lidem, jak je to důležité, aby svých inkarnaci správně používali.

Otažme se nyní: Avšak proč se lidé v dřívějších dobách nemohli dopouštět těchto chyb? To proto, že člověk se přece vyvíjel od inkarnace k inkarnaci tak, že v pradávne minulosti byl sám příslušníkem duchových světů. To, jaké dnes jsou naše schopnosti především omezením našich smyslů na fyzický svět, to zde vždy nebylo. V dřívějších dobách měl člověk ztlumené jasnozření, mohl pohlížet do duchových světů. A toto jasnozření bylo stále silnější, čím více se vracíme do minulosti. Člověk v oněch dobách věděl: pocházím z duchového světa. A měl nejen toto abstraktní vědění, nýbrž věděl také, jak to v tomto světě vypadá, znal zákony duchového světa. Tyto zákony plnil jakoby na základě instinktu, instinktivně. Ježto naše duše byly ještě ve spojení s duchovým světem, používaly svých inkarnaci v podstatě řádně. Protože lidé ještě souviseli s božsky-duchovými světy, působilo v nich toto vědění a pod vlivem starého vědění konali to, co bylo správné. Teprve v naší době žijeme ve věku, kdy se brá-ny k duchovému světu takřka zavřely, a člověk mezi zrozením a smrtí je zcela odkázán vnímat výhradně v tomto smyslově fyzickém světě.

Tento věk, v němž zmizelo staré jasnozření, jehož prostřednictvím se lidem dostávalo poznatků jakoby z nebes, tento věk začal - můžeme to udat dost přesně - 3101 roků předtím, než Kristus putoval po zemi. Dříve

byly takové věky, v nichž lidé skutečně, i když neměli dnešní silné sebevědomí, neuvědomovali si jasně své já, ještě temně - a předtím dokonce jasně - pohlíželi do duchových světů. Zde přicházíme k věku před rokem 3101, v němž lidé sice měli značně zamlžené, avšak přesto vědění o duchovém světě. Tento věk se nazývá Dvapara-juga nebo kovový věk. Sahal přes starší egyptsko-ba- bylonsko-chaldejskou a přes perskou dobu. Potom ještě dále nazpět, v dobách ještě starších shledáváme ještě hlubší pohlížení do duchového světa u lidí v období Treta-juga nebo stříbrném věku. A potom se již dostáváme za atlantskou katastrofu, kdy lidé tehdy inkarnovaní pohlíželi do duchových světů tak, že se cítili jako druhové oněch bytostí, které dnes můžeme poznat jen ve stavu mezi smrtí a novým zrozením. To potom je věk Krita-juga, jenž zde začíná.

V roce 3101 před naším letopočtem začíná věk, kdy postupně přestává pro lidi veškerá možnost pomoci zevních přirozených, pomocí normálních sil pohlížet do duchového světa. V tomto věku - od roku 3101 před naším letopočtem až po naši dobu - byly zde už jen staré zděděné zbytky tlumeného šerého jasnozření u některých lidí. V tomto věku se dalo vystoupit do duchových světů jen prostřednictvím skutečného ezoterního školení. Avšak normální schopnosti člověka se vyvíjely tak, že zahrnovaly pouze zevní fyzický svět. Tento věk se nazývá orientálním výrazem Kali-juga, temný věk, protože teď již člověk nenahlíží do duchového světa prostřednictvím svých přirozených schopností. Kali-juga je tedy věk, jenž začal asi 3101 před naším letopočtem a jenž lidi stále více a více vynášel na fyzickou úroveň.

Vždyť nejdůležitější události, jež se odehrávají na duchové úrovni, lidé obvykle nevidí, protože na ně dostatečně nezaměřují svoji pozornost. V našem věku dochází k důležitým věcem. Nejdůležitější je, že věk Kali-juga uplynul v roce 1899. To znamená, uplynul věk vývoje lidstva určený k tomu, vynést lidské schopnosti k pozorování a vnímání fyzické úrovně. A nyní od roku 1899 začíná věk, v němž asi po 2500 let se budou v lidských duších pozvolna vyvíjet zase jiné schopnosti než schopnosti normální. Žijeme tedy již ve věku, kdy se už budou vyvíjet jiné schopnosti. Věk Kali-juga skončil a lidé žijí vstříc věku, kdy - aniž mohou něco učinit pro nebo proti - se budou v duši vyvíjet určité nové, jiné schopnosti než schopnosti přirozené, jinak uzpůsobené než ty, jež se vyvíjely ve věku Kali-juga.

Jaké jsou to schopnosti¹?- Vlivem věku Kali-juga mohutněly stále více ty lidské síly, které z člověka činí vynálezce, objevitele, zpracovatele

fyzických sil fyzické úrovně. To samozřejmě pokračuje, neboť schopnosti jednou získané se přirozeně zase neztratí. Nesmí se tedy říci, že nyní končí schopnosti pracovat s přírodními silami. Avšak přidružují se jiné schopnosti. K tomu, co člověk získal ve věku Kali-juga, se přidruží jako zvláštní schopnost přirozeně éterné jasnozření, to znamená, že nyní začíná věk, kdy v lidských duších, nejprve u jejich malého počtu, potom u stále většího počtu lidských duší procitnou jasnozřivé schopnosti jako schopnosti normální. Musíme je rozlišovat od toho, čeho si dobude ten, jenž pro sebe použije metod duchovního školení - ovšem jako mnohem vyšší schopnost. Ten bude v každém věku vystupovat se svými schopnostmi nad to, co bylo lidstvu určeno jako normální. Avšak nyní začíná věk, v němž jako normální procitne schopnost vidět nejen fyzično, nýbrž i to, co je jako éterično základem fyzična. To znamená, budou přicházet duše s takovými schopnostmi, a to v době, která již nastala, jenže budou přicházet stále hojněji. Zatím jsou ještě velmi řídké rozseté po zemi, avšak tyto schopnosti se začnou mezi lidmi stále více rozšiřovat. Význačnou měrou zde budou v letech 1930 až 1940. To bude důležité období, neboť tehdy budou vystupovat nové schopnosti lidí. Zatímco dnes vidí člověk pouze fyzické tělo, dosáhne potom i schopnosti zřít nejprve něco bytostného, potom bude zřít stále více z éterného těla. To nastane. Tak se bude lidstvo vyvíjet v nejbližší budoucnosti, že zde budou lidé, a bude jich stále více, nakonec veliký počet lidí - je to přece určeno celému lidstvu - kteří budou vidět nejen lidské fyzické tělo, nýbrž toto fyzické tělo jakoby uzavřené v éteričnosti, jakoby s éternými paprsky a éternou aurou. To je první, co budou vidět. To druhé je, že jim to bude připadat zcela zvláštní. Před nimi vyvstanou obrazy a v těchto obrazech se bude všelicos ukazovat. Nejprve lidé nezpozorují, v čem to záleží, potom to budou považovat za chorobné, avšak stále více lidí zpozoruje, že takový obraz je událost, která se za dva až čtyři dny uskuteční a která se předem éterně zrcadlí. Tyto schopnosti se budou vyvíjet již v první polovině našeho století.

Jsou zde dvě možnosti: jednou možností je, že lidé se svým myšlením, citěním a vnímáním se dnes zastaví u toho, co získali z věku Kali-juga. Ti, kteří se se svým světovým názorem, svou filosofií, svým myšlením a vnímáním zastaví u toho, čemu se až dosud naučili, ti budou velmi brzy hotovi se svým úsudkem o svých bližních, kteří něco takového zří. Ti řeknou: To jsou blázni, začínají šílet, vidí leccjaké šalebné věci, které vůbec neexistují. Avšak budou jiní lidé, kteří z duchovní vědy uslyšeli, že to jsou skutečnosti. A v příštích desetiletích a staletích se to bude stále znovu

zdůrazňovat. Ti uslyší, že něco takového zde je jako skutečnost, a ti najdou správný vztah k těmto nově se vyskytujícím schopnostem.

Co děláme tím, že pěstujeme duchovní vědu? Neděláme tedy nic, co uspokojuje naši zvědavost, a co je tudíž našim oblíbeným zaměstnáním, nýbrž děláme něco, co lidi připravuje na to, co musí nastat a co nastane. A to, co nastane, by se prostě nechápalo, kdyby zde nebyla duchovní věda. Lidstvo by ztratilo, co má být získáno. A k tomu by skutečně mohlo dojít, kdyby se stalo, že by duchovní věda byla na zemi zcela zakázána, kdyby se stalo, že všichni, kteří působí pro duchovní vědu, by se třeba nechali vyhladovět, byli by zbaveni svého zaměstnání a nechali by se vyhladovět. Potom by lidstvo zcela ztratilo možnost pochopit to, co nastane jako přirozený vývoj. Kdyby se to mělo stát, potom by vývoj lidstva zpustl a vyprahl. Musel by pokračovat bez této složky a zpustl, vyprahl by. To činí z duchovní vědy odpovědnou povinnost.

Když se díváme na věc takto, potom se také ještě můžeme otázat: v čem se projeví například účinnost toho, co bylo právě vylíčeno? Nuže, duše, které zde teď sedí, budou znovu vtěleny ve věku, v němž již dávno budou v lidských duších právě vylíčené duševní schopnosti. Co to způsobíš? S oněmi schopnostmi se dostaví ještě něco jině-

ho. Dostaví se to, že se člověk bude moci dívat zpět do přítomné inkarnace. Spolu s vyličenými schopnostmi se dostaví jako přirozená schopnost - jako jejich součást - vzpomínka nejen na život mezi smrtí a zrozením, nýbrž na předešlý život, jako přirozená vlastnost. Avšak nyní půjde o to, abychom v přítomné nebo následující inkarnaci vypěstovali něco, nač si můžeme vzpomenout. Co děláme pro potřeby dne, pro to, co dávno zapadne, když se znovu zrodíme, to zatím nebude to, nač si budeme moci vzpomenout. Nač si můžeme vzpomenout, to bude pouze to, co se odehrálo v ústřední síle našeho nitra, v našem já. Nemůžeme si potom vzpomenout na všední události. Co zůstane z přítomné až k následující inkarnaci, to musí již teď uchopit, pocítit já. Je však pravda, že většina lidí ještě nemá sklon pronikat do svého nitra tak hluboko, že se vnímají jako já. Vždyť podle Fichtova výroku považuje se většina lidí spíše za kus měsíčního odpadu než za já! Avšak když člověk toto já nepěstuje, nepoznává je prostřednictvím duchovní vědy, neučí se je cítit, potom zde vůbec není jako vnitřní duševní statek. To, nač si potom máme vzpomenout v příští inkarnaci, musíme nejprve vytvořit.

Tím, že duchovní věda vede člověka k poznání světových elementů, jež se nejlépe vyjadřují v jeho já, vytváří jako skutečnosti to, nač si má vzpomínat v příští inkarnaci. Když člověk to, co je mu takto nabízeno, správně nepoužije, potom v příští inkarnaci má sice schopnost zpětné vzpomínky, avšak nic mu nemůže napadnout jako její předmět, protože nevytvořil nic, nač by si mohl vzpomenout.

Patří k největším mukám, jež člověk vůbec může mít, když má nějakou schopnost, ale nemá nic, na čem by ji uplatnil. Člověk bude chtít pohlížet nazpět do dřívějších inkarnací, protože k tomu bude mít schopnost, avšak nenajde v sobě předmět, jež by mohl do síly této vzpomínky pojmout. Bude strašná žízeň po zpětném nahlížení do dřívějších inkarnací, avšak tato žízeň bude jako vnitřní muka, vnitřní chtění zpětného nahlížení - ale člověk nic nevidí, protože nevytvořil nic, co by mohl vidět! V přítomné inkarnaci vypracováváme tedy to, co je nutno vytvořit jako skutečnost, jako předmět pro vzpomínku, neboť schopnost zpětné vzpomínky dosáhneme již prostřednictvím přirozené vývojové dráhy lidstva.

Opět zde máme dva proudy. Zevní: lidé dosahují schopností; vnitřní: lidé musí konat to, k čemu mohou těchto schopností použít. S těmito dvěma proudy se setkáváme všude. Avšak to, co působí jako nejdůležitější síla, jako impulz, je, že lidé žijíce vstříc této době dostávají novou schopnost vidět éteričnost, a budou mít v souvislosti s tím během první poloviny 20. století veliký, největší zážitek.

Tehdy, když věk Kali-juga trval asi 3100 let, dospěli lidé ke stavu, že si museli říci: již se nemůžeme dívat vzhůru do duchových říší nebes. Brány k duchovému světu jsou uzavřeny. Avšak tehdy přišel nejprve Jan Křtítel, potom Kristus, a ukázali lidem, že přiměřeným vnitřním vývojem na fyzické úrovni lze probudit to, co je centrální silou duše, co je já, a že tím lze pochopit duchovno. Bůh sestoupil jakožto Kristus až na fyzickou úroveň, protože lidské schopnosti nabyly takové podoby, že mohly věci chápat pouze na fyzické úrovni. Kristus přinesl tuto oběť, sestoupil na fyzickou úroveň, protože bohové, kteří až dosud nesestoupili, nebyli již srozumitelní lidem, již si nyní vyvinuli schopnost stát pouze na fyzické úrovni.

Avšak nyní se opět vyvíjejí schopnosti ke zření nadsmyslna, éte- rična. Důsledek toho bude, že přibližně v údobí od roku 1930 do roku 1940 nějaký počet lidí, kteří budou prvními průkopníky tohoto éterného zření, budou zřít to, čím je Kristus v této naší době. Ve fyzickém těle žil Kristus na naší Zemi pouze jednou. Avšak od oné doby se naše Země změnila. Když se někdo v době před narozením Krista stal jasnozřivým a nahlížel do světa duchových bytostí a jevů, jež naší Zemi bezprostředně obklopují, nenašel tu nic z toho, co našel potom, když se uskutečnila událost Golgoty, kdy Kristus sestoupil na Zem. Jedna osobnost to věděla přesně. Byla zde osobnost, která na základě své nauky věděla: až lidé nabudou jasnozřivosti, potom neuzří ještě nic na Zemi z toho, co však v budoucnosti bude v duchové atmosféře Země, až jednou Kristus sestoupí ze Slunce. - Tato osobnost si řekla: „Zažijeme na Zemi velkou chvíli, kdy lidem s jasnozřením se duchovně zjeví Kristus, neboť bude potom na Zemi a bude duchovně viditelný v její atmosféře.“ - Tato osobnost to věděla, avšak nebyla ještě tak daleko, aby na základě palestinských událostí mohla dospět k víře, že v Ježíši z Nazareta již zde je tato očekávaná bytost, Kristus. Nemohla Krista Ježíše uznat, neuznávala ho. Potom nastala doba, dávno po události na Golgotě, kdy tato osobnost nabyla jasnozření. Tehdy uzřela Krista v e'terne'm těle. Nyní mohla teprve něco zřít v okolí Země! Nyní tato osobnost věděla, že Kristus zde je. Fyzická skutečnost, fyzické zření tohoto člověka nepřesvědčily, avšak přesvědčilo ho jasnozření, jasnozřivé vnímání Krista v éterném těle. Touto osobností byl Pavel. V události před Damaškem poprvé jasnozřivě viděl Krista v éterném těle, jak jej od události Golgoty povždy vidí ti, kteří se pozvednou k jasnozření.

To je dokonce ta nejdůležitější událost, jíž se dnes jasnozřivě školenému člověku dostane, že vidí Krista v duchové atmosféře Země. Protože tato schopnost v uvedené době se dostaví u většího počtu lidí, bude tento počet

lidí bezprostředně zřít Krista prostřednictvím přirozeného zření, Krista v jeho éterném těle, s nímž se potom lidé budou stýkat jako s fyzickou osobností. Kristus nesestoupí podruhé až do fyzického těla, avšak lidé pomocí svých schopností vystoupí do éterična, v němž se Kristus nyní projevuje. Kristus jim opět přijde v oblasti jejich rozšířeného prožívání.

Toto je opětý příchod Krista přibližně v letech 1930 až 1940 našeho věku. Tato událost mohla by kolem lidí přejít nepozorovaně, kdyby se nepřipravili na to, aby tuto velkou událost pochopili. Duchovní věda má lidstvo připravovat na toto budoucí dění, které nemá kolem lidstva přejít nepozorovaně. Kdyby přešlo nepozorovaně, lidstvo by zpustlo a uschlo.

Co jsem nyní vyslovil, bude v příštích dvou desetiletích hlásáno z toho či onoho místa, formulováno tak či onak, neboť je to ta nejdůležitější pravda, pravda, která má lidi připravit na nejdůležitější událost naší doby. Opět se naplnila doba, že se má stát to nejvýznamnější. Avšak v naší době žije nejstrašnější materialismus, a může se stát, že i ti, kteří slyší a přijímají tyto nauky, budou materialistickým smýšlením svedeni k víře, že Kristus se zjeví opět jen tehdy, když se zjeví ve fyzickém těle. To by byla materialistická víra, tomu mohou věřit pouze ti, kteří se vpravdě nevzchopili k názoru, že duch je reálnější než fyzično. Materialismus by mohl lidi přivést k pokušení zaměnit opětý příchod Kristův v reálném éterném těle, viditelném výše vyvinutým schopnostem lidí, s opětým tělesným fyzickým příchodem. Avšak kdyby se to stalo, potom by to bylo dalším velkým neštěstím pro lidstvo. V naší době je však dost individuí, dost osobností, které toho použijí a používajíce toho, buď se stanou obětí iluze nebo sebeklamu, nebo se stanou obětí svých vlastních špatných instinktů, budou se vydávat za nepravé Kristy, za Krista v těle.

Nepraví Kristové se budou objevovat v tomto věku, v němž má lidstvo zřít pravého Krista v éterném těle. Avšak anthroposofové jsou povoláni k tomu, aby dovedli rozlišovat mezi duchovním a hmotným a byli silně obrněni proti všem tvrzením, ať už přicházejí odkudkoli, že Kristus přijde ve fyzickém těle. Anthroposofové jsou povoláni k tomu, aby nahlédli, že by to byl materialismus, nejhorší svůdce, jenž by mohl vystoupit u jedné z nejdůležitějších událostí ve vývoji lidstva; u události, kterou nazýváme opětovným příchodem Krista, a při které se bude muset osvědčit, zda lidstvo dospělo již tak daleko, aby o Duchu pouze nemluvalo, nýbrž mohlo uznávat jsoucnost Ducha jako něco vyššího než jsoucnost hmoty.

Bude se muset projevit, zda lidé budou tak daleko, že Krista opět poznají v celém jeho významu, právě proto, že se jim ukáže jako duchová bytost. Pro lidi bude největší zkouška, že se jim ukáže největší impulz naší Země a

řekne jim: Poznat mne můžete, jen když pouze nemluvíte o duchovnu, nýbrž když víte, že duchovno je reálnější, skutečnější, hodnotnější než pouhá tělesná hmotnost. - To patří k tomu, co bychom měli přijmout do svých citů, abychom mohli přiměřeně vyjít vstříc příštím desíletím. Avšak tato událost bude důležitá nejen pro ty, kteří ještě budou ve fyzickém těle, nýbrž i pro ty duše, které potom již budou mezi smrtí a novým zrozením. Neboť pro tak zvané zemřelé to bude důležité právě tak, jak byla důležitá smrt na Golgotě nejen pro současníky ve fyzickém těle, nýbrž i pro duše, které byly v kamaloce nebo devachanu. Symbolicky vyjádřeno by se řeklo, že Kristus sestoupil i k těm, kteří byli v jiném světě: „Sestoupil do pekel.“ Veliká zkouška spirituality v našem století bude důležitá jak pro žijící na fyzické úrovni, tak také pro žijící na duchovní úrovni, pro tak zvané zemřelé.